

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 181/06-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. mája 2006 predbežne prerokoval sťažnosť A., B., zastúpenej advokátkou JUDr. M. H., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. 14 C 104/99-73 z 1. júla 2002 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 9 Co 449/02-93 z 18. septembra 2003 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 49/2004 z 18. januára 2006, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 27. apríla 2006 doručené podanie A., B., (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. M. H., B., ktoré bolo označené ako „*Sťažnosť proti porušovaniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd*“. Z jeho obsahu

vyplývalo, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 14 C 104/99-73 z 1. júla 2002 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 449/02-93 z 18. septembra 2003 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 49/2004 z 18. januára 2006.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti okrem iného uviedla:

„...Dňa 13. septembra 1999 sme podali na Okresný súd Bratislava I návrh voči Slovenskej republike, Ministerstvu poľnohospodárstva SR o určenie povinnosti splniť našu pohľadávku priznanú právoplatnými a vykonateľnými rozhodnutiami Okresného súdu Bratislava III pod č. k. 16 Cb 103/96-46 z 21. októbra 1998, pod č. k. 16 Cb 103/96-55 zo 14. decembra 1998 a Krajského súdu v Bratislave pod č. k. 24 Cb 912/93 z 23. apríla 2001 za U. v likvidácii podľa § 19 zákona č. 427/1990 Zb. v znení neskorších predpisov. Tento náš návrh bol vedený na tomto súde pod sp. zn. 14 C 104/99.

V priebehu konania vedeného na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 14 C 104/99 sme sa našimi podaniami z 28. januára 2002 a 12. apríla 2002 domáhali aj odporovateľnosti právnych úkonov podľa § 42 a) Občianskeho zákonníka.

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 1. júla 2002 pod č. k. 14 C 104/99-73 náš návrh zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil len ohľadne nášho návrhu na určenie splniť našu pohľadávku za iného a to tak, že sme podľa § 80 písm. c) O. s. p. nepreukázali vo veci naliehavý právny záujem. Podľa názoru okresného súdu sme nevyužili všetky dostupné právne prostriedky na uplatnenie svojho práva po nadobudnutí právoplatných súdnych rozhodnutí. Naším návrhom, ktorým sme sa domáhali odporovateľnosti právnych úkonov, sa okresný súd nezaoberal ani po skutkovej ani po právnej stránke veci.

Proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I z 1. júla 2002 pod č. k. 14 C 104/99-73 sme sa odvolali. V odvolaní sme okrem iného vytýkali súdu prvého stupňa aj to, že sa naším návrhom o odporovateľnosti právnych úkonov nezaoberal, že o ňom nerozhodol.

Krajský súd v Bratislave o našom odvolaní rozhodol rozsudkom z 18. septembra 2003 pod č. k. 9 Co 449/02-93 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Stotožnil sa s názorom súdu prvého stupňa, že sme nepreukázali naliehavý právny záujem na určení, že Slovenská republika, Ministerstvo poľnohospodárstva SR je povinná uspokojiť naše pohľadávky za dlžníka U. v likvidácii. Po zadovážení si výpisu z obchodného registra Okresného súdu Bratislava I zo 17. septembra 2003 skonštatoval, že U. v likvidácii, je stále právnickou osobou zapísanou v obchodnom registri, a preto niet dôvodu, aby nemohol byť voči nemu vedený výkon rozhodnutia. Ohľadne našich námietok uvedených v odvolaní, ktoré sa týkali neprejednaní a nerozhodnutia nášho návrhu o odporovateľnosti právnych úkonov, súd druhého stupňa uviedol, že prvostupňový súd nebol povinný poučiť nás na odstránenie väd petitu návrhu. Bol toho názoru, že súd má povinnosť podľa § 5 O. s. p. poskytnúť účastníkom len poučenie o ich procesných právach a povinnostiach (procesných úkonoch, ktoré môžu vykonať, ich dôsledkoch a procesnom postupe), ale nie o hmotnom práve, a to ani nie v otázke vecnej legitímácie, čo bol, podľa krajského súdu, náš prípad.

Proti vyššie uvedenému rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave sme podali 18. decembra 2003 dovolanie na Najvyšší súd SR podľa § 237 písm. f) O. s. p., pretože nám postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Poukázali sme na vady konania, ktoré podľa nášho názoru mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky svojím rozhodnutím z 18. januára 2006 pod č. k. 4 Cdo 49/2004 naše dovolanie odmietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že vady v zmysle ustanovenia § 237 O. s. p. nezistil. Naše námietky týkajúce sa nesprávneho postupu súdov, nepreskúmateľnosti rozhodnutí, poučovacej povinnosti, vstupu ďalších subjektov do konania, odporovateľnosti úkonov a podobne považoval za právne bezvýznamné a nesúvisiace s existenciou väd konania v zmysle § 237 O. s. p. Skonštatoval tiež, že ani vstupom Slovenskej informačnej služby do konania ako vedľajšej účastníčky, neprivedilo by to pre nás domáhať sa v tomto konaní odporovateľnosti právneho úkonu. Bolo by to, podľa názoru najvyššieho súdu, možné iba v prípade Slovenskej informačnej služby ako hlavného účastníka a ďalších účastníkov. Tiež vyslovil názor, že tým, že súdy nereagovali na náš návrh o odporovateľnosti právneho úkonu, nemožno to pokladať za vadu konania podľa § 237 písm. f) O. s. p. (...)

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. januára 2006 pod č. k. 4 Cdo 49/2004, ktorým sme vyčerpali v zmysle ustanovenia § 53 ods. 3 zákona č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov v predmetnej veci všetky opravné prostriedky, nám bolo doručené 1. marca 2006.“

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vydal takýto nález:

„Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 1. júla 2002 pod č. k. 14 C 104/99-73 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 18. septembra 2003 pod č. k. 9 Co 449/02-93 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. januára 2006 pod č. k. 4 Cdo 49/2004 porušené bolo.

Rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 1. júla 2002 pod č. k. 14 C 104/99-73 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 18. septembra 2003 pod č. k. 9 Co 449/02-93 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. januára 2006 pod č. k. 4 Cdo 49/2004 zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

Krajský súd v Bratislave a Najvyšší súd Slovenskej republiky sú povinní sťažovateľovi uhradiť trovy konania do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 127 ústavy je systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z toho vyplýva, že ústavný súd zásadne nemá právomoc rozhodovať o takých sťažnostiach, o ktorých je oprávnený podľa platných právnych predpisov rozhodovať iný (všeobecný) súd.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05).

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 14 C 104/99-73 z 1. júla 2002 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 449/02-93 z 18. septembra 2003 a s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 49/2004 z 18. januára 2006.

1. Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo v jeho právomoci preskúmanie napadnutého rozsudku okresného súdu preto, lebo na základe podaného odvolania patrilo do právomoci krajského súdu.

2. Sťažovateľka sa vo svojej sťažnosti domáhala zrušenia uznesenia najvyššieho súdu keď namietala, že jeho postupom v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu krajského súdu bolo porušené jej základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľka videla porušenie týchto svojich práv v tom, že jej bol odopretý prístup k súdu.

Účelom práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé konanie je zaručiť každému prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01).

Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. Takýmto predpisom je zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“).

Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 236 a nasl. OSP.

V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu z ustanovenia § 237 OSP výslovne vyplýva, že dovolanie je prípustné len pokiaľ ide o prípady uvedené pod písm. a) až g) tohto zákonného ustanovenia. Dovolanie je prípustné aj proti uzneseniu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v § 238 OSP.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Ústavný súd z tohoto hľadiska preskúmal rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 49/2004 z 18. januára 2006, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky. Nezistil pritom žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohoto súdu nemajúci oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia naopak vyplýva, že najvyšší súd sa zaoberal a vysporiadal s dôvodmi sťažovateľov, ale pretože sa s nimi nestotožnil, odmietol dovolanie ako neprípustné.

Najvyšší súd vo svojej argumentácii uviedol:

„Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. dovolanie je prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (písm. a/) alebo, ak potvrdil rozsudok, ktorým bolo

rozhodnuté inak než v prvšom rozsudku, pretože súd prvého stupňa bol viazaný právnym názorom súdu, ktorý prvšie rozhodnutie zrušil (písm. b/).

V danej veci odvolací súd vo výroku svojho jediného potvrdzujúceho rozsudku nevyslovil prípustnosť dovolania (§ 238 ods. 3 písm. a/ O. s. p.) a nejde ani o prípad uvedený pod písmenom b/ § 238 ods. 3 O. s. p., keďže vo veci bolo vyhlásené jediné rozhodnutie okresného súdu.

Z uvedeného vyplýva, že v danej veci nie sú preto splnené zákonom stanovené podmienky prípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 3 písm. a/ a písm. b/ O. s. p.

S poukazom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O. s. p... sa (najvyšší súd) zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. (...)

Navrhovateľ namietal existenciu vady uvedenej v ustanovení § 237 písm. f/ O. s. p., preto dovolací súd sa zamerail hlavne na preskúmanie existencie tejto vady. Táto vada, ale ani iné vady v zmysle ustanovenia § 237 O. s. p. dovolacím súdom neboli zistené.

Pokiaľ ide o námietky navrhovateľa týkajúce sa nesprávneho postupu súdov, nepreskúmateľnosti rozhodnutí, poučovacej povinnosti, vstupu ďalších subjektov do konania, odporovateľnosti úkonov a podobne, tieto sú právne bezvýznamné a nesúvisia s existenciou väd konania v zmysle § 237 O. s. p. (...)

Keďže v danom prípade dovolanie proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu nie je podľa § 238 ods. 3 O. s. p. prípustné a vady uvedené v § 237 O. s. p. neboli zistené, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľa ako neprípustné odmietol (§ 243b ods. 4 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p.).

S poukazom na právnu úpravu dovolacieho konania, nezaoberal sa preto napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.“

Ústavný súd pripomína, že súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľkou, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že v dovolacom konaní nedošlo k odňatiu možnosti preskúmania napadnutého výroku, pretože najvyšší súd postupoval v súlade s normami občianskeho súdneho konania, ak odmietol dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu ako neprípustné a také, ktorým sa sťažovateľke neodňala možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku].

Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občianskeho súdneho poriadku výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odopretie prístupu k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 49/2004 z 18. januára 2006 obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov a nejde o arbitrárne rozhodnutie nezlučiteľné s aplikovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku

Z uvedených skutočností vyplýva, že medzi namietaným uznesením najvyššieho súdu a možnosťou porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je taký vzťah, ktorý by odôvodňoval prijatie sťažnosti na ďalšie konanie po jej predbežnom prerokovaní. Preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

3. Pretože ústavný súd nespochybnil rozhodnutie najvyššieho súdu vo vzťahu k rozsudku krajského súdu, tvrdenia sťažovateľky, ktoré sledujú dosiahnutie úspechu v konaní a vo výroku, podľa názoru ústavného súdu, nemožno spájať s právom na súdnu ochranu a s porušovaním jeho princípov. Právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v sebe nezahŕňa záruku úspechu v konaní. Ak sa konanie pred všeobecným súdom neskončí podľa želania účastníka konania, táto okolnosť sama osebe nie je právnym základom pre namietanie porušenia základných práv a slobôd (II. ÚS 3/97, II. ÚS 213/03).

Sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy práve z tohto dôvodu, čo podľa ústavného súdu nesignalizuje žiadnu možnosť

porušenia označeného základného práva, reálnosť ktorej by mohol ústavný súd posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto pri predbežnom prerokovaní ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť sťažovateľky v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

V nadväznosti na to ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v časti smerujúcej proti rozhodnutiu okresného súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. mája 2006